

ΛΑΜΠΡΙΑΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

λοιπόν, Χρυσούλα, τί θά γίνῃ; θά τὸν κάμετε τὸ γάμο ἢ ὄχι;»

— «Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τί νὰ πῶ. Μιά λέμε νὰ τὸν κάμουμε καὶ μιὰ πάλι νὰ τὸν ἀφίσωμε. Ποῦ νὰ κάμῃς γάμους τώρα; Μήπως ἡ ζάχαρη δὲν εἶναι ἀκριβή; μήπως τ' ἀλεύρι φτήνηνε; κουφέτα νὰ πάρῃς, σοῦ ζητᾶνε τὰ μαλλοκέφαλά σου, νὰ τὰ φτιάσῃς μόνη σου πάλι θέλεις νὰ ξοδέψῃς ὕλικά. Πῶς νὰ τὰ φέρῃ βόλτα πιά, κανεὶς δὲν ξέρει. Καὶ νᾶχῃς τὸ γαμπρὸ καὶ τὴν κόρη ποῦ θέλουν νὰ παρθοῦν, ποῦ ἔκλεισαν τώρα τὰ δύο χρόνια ἀρραβωνιασμένοι καὶ δὲν ξέρεις πιά πῶς νὰ τὸ τραβήξῃς καὶ μακρύτερα».

— «Καὶ τᾶχετε ἔτοιμα τὰ προικιά, καλὲ Χρυσούλα;»

— «Προικιά λέει; τί προικιά, καλέ; Ποῦ νανταύρης τώρα τὰ λεφτά νὰ κάμῃς σὰν τὶς πρωτινές. Παίρνα καὶ ρῶτα πόσο ὁ χασὲς στοῦ Κωσταντῆ, πόσο τ' ἀμερικάνικο; ἕνα χοντρὸ τραπεζομάντιλο ἔχει 75 δραχμὲς καὶ τὸ περκαλάκι, ἄστα πιά μὴν ἀρωτᾶς».

— «Μὰ τότες, πῶς θά παντρέψῃς τὸ κορίτσι σου, κακομοίρα μου; κάτσε στ' αὐγά σου κι' αὐτὸ μαζί σου».

— «Ὅχι δὰ κ' ἔτσι, κουμπάρα Ἀννέζω. Δὲν ἔχουμε βέβαια τὰ λεφτά, μὰ τόσα χρόνια ποῦ μεροδουλεύω τὰ καλοκαίρια στὶς κυράδες, κάτι ἔβαλα κ' ἐγὼ γιὰ τὸ κορίτσι μου. Γδυμνὸ δὲν εἶναι. Ἔχει τὶς ἀλλαξιές του κεντημένες ὅλες μὲ τὸ χέρι του. Ἔχει τ' ἀπανωσέντονο κεντημένο κι' αὐτὸ ὅλο μὲ τὰ ζούρια, ἔχει τὸ κατωσέντονο. Μὰ μήπως δὲ θά

λερώσουν; δὲ θέλουν ἄλλαγμα; αὐτὰ κι' αὐτὰ εἶναι πού σκάω. Ἔνα και δυὸ δὲν σοῦ φτάνουν. Εἶναι πολλά.»

Καὶ κούνησε μὲ παράπονο ἡ Χρυσούλα τὸ κεφάλι της καὶ τὰ δυὸ σὰν κάρβουνα ἔξυπνα μάτια της γύρευαν τὸ μυστικό, πῶς νὰ βρῆ τὸν τρόπο νὰ κάμη τὸ γάμο τῆς κόρης της, μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ δίχως λεφτά.

Δύσκολο πρόβλημα, ἀλλ' αὐτὴ τῆ φορὰ τῷβαλε γιὰ καλὰ στὸ μυαλό της νὰ κάμη γάμο τώρα τῆ Λαμπρή, γιὰτὶ τὸ πρᾶμα σέρνονταν πάρα πολὺ καὶ μὲ λεφτὰ ἢ δίχως λεφτά, ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ ἱστορία, γιὰτὶ τὸ γαμπρὸ τὸν εἶχε σπῖτι της καὶ καλὸς ξεχωριστός, δὲν ξέρει κανεὶς τί γίνεται. Ἔπρεπε πιά νὰ μποῦν τὰ στέφανα καὶ μὲ τὴν ὥρα τους.

Ἄφησε λοιπὸν ἡ Χρυσούλα τὴν περιεργὴ γειτόνισσα καὶ τράβηξε τὸ δρόμο της νὰ πάη στ' ἀφεντικά της, νὰ μεροδουλέψῃ γιὰ νὰ μεροφάη.

Τάχα νὰ τᾶλεγε στὴν κυρά, αὐτὴ δὲν θὰ τὴν ἐβοηθοῦσε; Μάννα ἦτανε καὶ μποροῦσε νὰ νοιώσῃ τὴν περίστασι. Ἄς τῆς ἔδινε κάτι τι καὶ ἡ Χρυσούλα θὰ ἐργαζότανε, θὰ ἔβγαζε τὸ χρέος της μὲ τὴ σκούπα καὶ τὸ σφουγγαρόπανο.

Αὐτὴ ἡ σκέψι τῆς ἔδωσε δύναμι καὶ τάχυνε τὸ βῆμα της. Βέβαια πού θὰ τᾶλεγε, ντροπῆς δὲν ἦτανε. Κόρη εἶχε καὶ χήρα ἦτανε, καὶ παλικάρια τῆς θέρισ' ὁ χάρος καὶ παιδί εἶχε ἀκόμη μικρό.

Θὰν τᾶλεγε μάλιστα καθαρά καὶ ὁ Θεὸς θὰ τὴν ἐφώτιζε νὰ τὰ πῆ ὅπως πρέπει.

*
* *

Ἔτσι κ' ἐγινε. Ἡ κυρά τῆς Χρυσούλας τὴν ἐσυμπόνεσε μὲ τὴ γυναίκεια καρδιά, πού συμπαθᾶ τὸν πόνο καὶ τὴ στενοχώρια τῆς ἄλλης γυναίκας. Μάννες ἦτανε κ' οἱ δυὸ καὶ χαροκαμένες. Δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ ποῦν πολλὰ λόγια. Καταλάβεναν τὴν περίστασι.

Χωρὶς νὰ εἶναι πλούσια ἡ κυρά τῆς Χρυσούλας εἶχε τὸν τρόπο της, μποροῦσε νὰ οἰκονομήσῃ μερικὰ ἑκατοστάρικα

ὅς ἦταν καὶ κομμένα, νὰ τὰ δόσῃ γιὰ τὰ γλυκὰ καὶ τῆς πρώτης ἀνάγκης τὰ πράματα.

Ἡ Χρυσούλα, ἅμια τᾶκουσε, ἄστραψε τὸ πρόσωπό της καὶ ἄρχισε τὶς εὐχές:

— «Καὶ στὸ γιόκα σου, κυρά μου, χρυσὰ στέφανα νὰ τοῦ βάλλῃς, καὶ ἡ Παναγιά νὰ βάλλῃ τὸ χέρι της στὴν καρδιά σου νὰ σοῦ πάρῃ κάθε ἔννοια».

*
* *

Μεγάλη Πέμπτη ἦτανε καὶ μάλιστα ἀπομεσήμερο. Ὅτι εἶχε βάψῃ ταῦτ'αὐτῆς κυρίας ἡ Χρυσούλα καὶ τώρα θᾶτρεχε σπίτι της νὰ πῆ τῆς κόρης της πῶς ὁ γάμος θὰ γίνῃ, νὰ προκάμουν νὰ ἐτοιμαστοῦν σὲ δυὸ μέρες.

Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ Μεγάλον Σάββατον, πῶς θὰ τὰ βόλευαν ὅλα μαζί; ἐκκλησίες, ζυμώματα, γλυκὰ, ἐτοιμασίες πασχαλινὲς καὶ τοῦ γάμου!

Κ' ἔτρεχε τὸ δρόμον τῆς παραλίας ἡ Χρυσούλα καὶ ὁ ἀέρας φυσοῦσε τὶς φοῦστες της, κ' ἔτρεχε πιὸ πολὺ, πετοῦσε.

Πρὶν ζυγώσῃ σπίτι της, νὰ κ' ἡ γειτνόισσα στὴν πόρτα της περίεργη. Δὲν πρόφθασε νὰ τὴν ἀρωτήσῃ κ' ἡ Χρυσούλα τῆς ἐφώναξε ἀπὸ μακρῶς:

— «Ὁ γάμος θὰ γίνῃ τὴ Λαμπρῇ, ἀποφασίστηκε» καὶ χωρὶς νὰ δόσῃ τὶς ἐξηγήσεις ποὺ διφοῦσε ν' ἀκούσῃ ἡ κυρὰ Ἄντζω, πέρασε καμαρωτὰ καὶ τρεχάτη, μὲ τὸ κεφάλι ψηλά, νὰ πῆ τὰ μανιὰτα τῆς κόρης της, ποὺ πότιζε τὶς γλάστρες στὴν αὐλή.

— «Καλὲ Λενιώ, καλὲ παιδί μου, τὰ τελείωσα τὰ πράματα, ἠῦρα λεφτὰ καὶ θὰ στεφανωθῆς μὲ τὸ καλὸ ἀνήμερον τὴ Λαμπρῇ.»

— «Τὶ λές, μάννα;»

— «Μάλιστα. Καὶ δὲν ἔχουμε καιρὸ νὰ χάσωμε. Μόν' πὲς τοῦ Κωστῆ νὰ ἐτοιμαστῇ κι' αὐτὸς καὶ νὰ πάῃ στὶς ἀδερφάδες του νὰ τὸ πῆ.»

Καὶ ἄρχισαν τὶς ἐτοιμασίες.

Μέρα, νύχτα δούλευε ἡ Χρυσούλα μὲ τὰ χέρια της, μὲ

τὰ πόδια της, μὲ τὸ μυαλό της, χωρὶς νὰ σταθῆ. Ὅλα τὰ ἐσυγύρισε καὶ τᾶβαλε σὲ τάξι. Ζύμωσε τὶς κούλουθρες τὶς πασχαλινές, καὶ τὴν πιὸ μεγάλη, τὴν πιὸ φουσκωτή, τὴν ἔβαλε σ' ἄσπρη πετσέτα καὶ τὴν ἔστειλε μὲ τὸ παιδί της τὸ Λάμπρο στὴν κυρά της.

Δυὸ - τρεῖς ὥρες ἐκοιμήθηκε τὴ νύχτα, καὶ πάλι ὁ ὕπνος δὲν ἤθελε νὰ τὴν πάρῃ, ἅμα ἔπεσε στὸ στρῶμα, τόσο ἦτανε κουρασμένη. Καὶ δὸς του τὸ μυαλὸ ἔκοβε κ' ἔρραφτε στὰ σκοτεινὰ νὰ μὴν τυχὸν καὶ ξεχάσῃ τίποτε γιὰ τὸ γάμο. Ἔκαμε τοὺς λογαριασμοὺς της, πόσο θὰ κόστιζε τὸ γλυκὸ καὶ οἱ κουραμπιέδες νὰ τοὺς κάμῃ σπῖτι της καὶ πόσο νὰ τοὺς ἀγόραζε ἀπὸ τὸ Στάθη τὸ ζαχαροπλάστη, ἂν ἔπρεπε νὰ πάρῃ μικρὰ ἢ μεγάλα κουφέτα καὶ τέτοια παρόμοια.

Ἡ Ἀννέζω πάλι ἀδιάκριτα τὴν ἀρώτησε:

— «Καὶ θάχῃς πολλὰ τραταμέντα;»

— «Τραταμέντα λέει; μᾶ σὲ καλὸ σου! Τὰ κουφέτα θὰ δόσωμε, τὸ λικέρ, ἀπὸ ἓναν κουραμπιέ, καὶ ὁ καθεὶς εἰς τὴν κλίνην του.»

Ὁ γάμος θὰ γινότανε σπῖτι, ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάσταση, θάρχότανε ὁ παπαῆς, ὁ κουμπάρος, οἱ συγγενεῖς καὶ ἡ κυρά βέβαια πού τῆς ἔδωσε χέρι σ' αὐτὴ τὴν περίστασι καὶ γρήγορα γρήγορα ὅλα θὰ τελείωναν.

*
* *

Ἄλλὰ ἡ καϋμένη ἡ Χρυσούλα λογάριαζε ὅλα μὲ τάξι καὶ μὲ ἀκρίβεια χωρὶς νὰ ξέρῃ τί φουρτούνα θὰ περνοῦσε.

Τᾶκαμε ὅλα σωστὰ κ' ἡ κόρη της βασανίστηκε κι' αὐτὴ ὡς τὴν ὥρα πού κάθισε νύφη στὸν καναπέ.

Ἦταν ὅλα ἔτοιμα ὅταν ὁ παπαῆς ἀνέσταινε τὰ μεσάνυχτα ἔξω στὴν Ντάπια, καὶ τὰ βαρελότα ἔπεφταν βροχὴ σὰν πυροβολικὸ πολέμου.

Τὶ βαρελότα σατανικὰ ἦτανε ἐκεῖνο τὸ Πάσχα! μὲ 23 φωνῆς διάφορες τὸ καθένα, λὲς κ' ἦτανε μάχη σωστή! τῆς, μπάμ, μπούμ! καὶ τὰ μαγκόπαιδα χοροπηδοῦσαν ἀπὸ ἀγαλίαςι. Τοῦ κάκου ὁ παπαῆς φώναζε ἀπάνω στὴ ξύλινη ἐξέδρα ὅπου ἀνέβηκε ν' ἀναστήσῃ:

— «Μὴρ' πάψτε πιά παιδιά! Θὰ σᾶς διαβάσω τὸ Εὐαγγέλιο.» Τίποτε. Οἱ στράκες ἔπεφταν γερά, δεξιά, ἀριστερά, πάνω καὶ κάτω, ὥσπου ἔπεσε καὶ μιὰ στὰ γένεια τοῦ παπᾶ Θανάση καὶ τοῦ τᾶκαψε.

Ἄλλη στράκα χτύπησε κ' ἔσπασε στὴ μέση τὸ δόντι τοῦ Ἀνανία τοῦ φοιτητῆ, κι' ἄλλη χτύπησε στὸ μέτωπο τὸ ράφτη τοῦ χωριοῦ καὶ φούσκωσε σάμπως θ' ἄβγαζε κέρατο. Κι' ἄλλη κόρωσε τὸ καινούργιο φόρεμα τῆς κυρᾶ Φώτῳ, ὅπου ὁ ἄντρας τῆς θύμωσε κ' ἤθελε νὰ πνίξῃ μὲ τὰ χέρια του τὸν ἀχρεῖο πὺν ἔκαψε ἔτσι γιὰ τ' ἄστεῖο τὸ καινούργιο φουστάνι τῆς γυναίκας του.

Σάμπως σήμερα εἶναι δὰ κ' εὐκολο νὰ κάμῃς φορεσιές!

*
* *

Ἦτανε πιά περασμένα μεσάνυχτα κ' οἱ καλεσμένοι ἄρχισαν νὰ φτάνουν γιὰ τὸ γάμο. Ἡ Χρυσούλα κατάλαβε πῶς ἦρθε ἡ ὥρα νὰ δόσῃ τὸ σύνθημα γιὰ τὴν ἀρχή.

Ἡ νύφη καθισμένη στὸν καναπέ καμάρωνε σοβαρῆ κ' εὐχαριστημένη. Φοροῦσε τὸ νυφιάτικο φουστάνι τῆς μ' ἓνα πέπλο ἄσπρο βασταγμένο στὸ μέτωπο ἀπὸ μιὰ σειρὰ φουσκές μαργαριτάρι καὶ ἡ ῥάφτρα, πὺν τῆς τὸ εἶχε καρφισώσῃ, διόρθωνε τὶς δίπλες ὀλόγυρά τῆς, γιὰ νὰ μὴν κάθεται ἀπάνω καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸ τσαλακώσῃ.

Ἡ Χρυσούλα λοιπὸν προχώρησε στὴν κόρη τῆς πρώτῃ, μ' ἓνα ποτῆρι ἀγίασμα, ῥάντισε τὴ νύφη, τὴν ἔρρανε μὲ μιὰ χούφτα κουφετάκια ψιλὰ, κ' ἔπειτα τὴ φίλησε καὶ ἄρχισε νὰ δακρῦζῃ.

Ἐπειτα κατὰ σειρὰ πῆγαν ἡ γιαγιά, οἱ θεῖτες, οἱ ξαδερφάδες, ἡ ῥάφτρα, οἱ γειτόνισσες, ὅλες μὲ χαρτάκια στὸ χέρι, γεμάτα ψιλὰ κουφετάκια καὶ ἔρραναν τὴ νύφη καὶ τὴ φιλοῦσαν.

Αὐτῆ, τινάζουνταν ἑλαφρά, γιὰ νὰ μὴ σταθοῦν τὰ κουφέτα ἀπάνω τῆς καὶ λεκιάσουν τὸ φόρεμά τῆς ἢ νὰ μὴν μποῦν στὸ βέλο τῆς καὶ κάμουν καμμιά τρυπά, γιὰ ὄνομα Θεοῦ! γιὰτὶ τὸ βέλο ἦτανε νοικιαστὸ κι' ὅταν θὰ τὸ πῆγαι-

ναν πίσω στο ἔμπορα τὸν Παντελῆ καὶ εἶχε καμμιὰ τρῦπα, ἔ! θὰ πλήρωναν ὄχι χωρατά, τριακόσιες - ἑβδομηῆντα - πέντε δραχμές.

*
* *

Ἦρθαν κι' ἄλλοι καλεσμένοι. Ἐνας ἐνωματάρχης μόρτης μὲ ξεκούμπωτο ροῦχο, κατάμαυρα μαλλιά καὶ μουστάκι καὶ πυρωμένος ἀπ' τὸ κρασί. Προχώρησε κ' ἔρρανε κι' αὐτὸς τὴ νύφη μὲ τὰ κουφετάκια καὶ κάθισε σὲ μιὰ γωνιὰ πλάϊ στὸ κομό.

Τὸ ἴδιο κ' ἓνας ἄλλος γείτονας, πὸν συνώδευε μιὰ κοπέλλα μὲ τὰ πλεξούδια σὲ κάθε ὄμο, νοστιμούλα καὶ κουνιστή.

Ἡ ὥρα ὅμως περνοῦσε κ' οἱ κουβέντες τελειῶναν. Σὰ νὰργοῦσαν κάπως.

Κρότος ἀκούστηκε στὴν αὐλὴ κ' ἔτρεξαν ὅσοι ἦσαν στὴν κάμαρα ν' ἀντικρύσουν τὸ γαμπρὸ πὸν θάφθανε μὲ τὸ ἀσκέρι του.

Δὲν ἦταν ὅμως ὁ γαμπρός, ἀλλὰ ὁ παπ' Ἀντώνης μὲ τὸ παιδὶ πὸν βαστοῦσε τὸ μπόγο μὲ τᾶμφια. Εἶχε κάμη τὴν Ἀνάστασι στὴν πάνω ἐκκλησιὰ καὶ τώρα κατέβαινε νὰ βλογήσῃ τὰ στέφανα, ὅπως τοῦ τόχανε παραγγεῖλη, καὶ νὰ γύριζε πιά σπίτι του, πὸν ἦτανε κουρασμένος κι' ἀποκαμωμένος ἀπὸ τὰ διαβάσματα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας κι' ἀπὸ τὴ νηστεία.

Φυσώντας καὶ ξεφυσώντας ὁ παπαῦς, γιὰτ' ἦτανε ἀσθματικός, μπῆκε μεσ' τὴν κάμαρα καὶ εἶπε τὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Ἐτρεξε ἡ Χρυσούλα νὰ τὸν προαπαντήσῃ.

— «Ἐτοιμα τάχετε οὔλα ν' ἀρχίσωμεν;» εἶπεν ὁ παπαῦς.

— «Ἐτοιμα, παπαῦ μου, μὰ κάθησε δυὸ λεπτὰ ν' ἀνασάτης ὥσπου ναρθῆ κι' ὁ γαμπρὸς πὸν θὰ φανῆ ὅπου νᾶναι».

Κάθισε ὁ παπ' Ἀντώνης τραβώντας τὰ ῥάσα του καὶ κυττάζοντας γύρω του ὄχι εὐχαριστημένος, πὸν δὲν ἀρχίζαν ἀμέσως γιὰ νὰ φύγῃ νὰ πάῃ μιὰ ὥρα ἀρχήτερα σπίτι του.

Ἡ ἔξυπνη Χρυσούλα ἔπιασε κουβέντα τοῦ παπαῦ νὰ τὸν διασκεδάσῃ καὶ οἱ καλεσμένοι ξανάρχισαν τὲς ὀμιλίες τους.

Μὰ ὁ γαμπρὸς ἀργοῦσε. Ἡ ὥρα πάει δύο μετὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ τίποτε γαμπρὸς.

Ὁ παπ' Ἀντώνης ἄρχισε νὰ στενοχωριέται.

— «Μὰ πούντονε ὁ χριστιανὸς; Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ φυλάξω, τὸ σπίτι μου εἶναι μακρὸν καὶ εἶμαι ἀφανισμένος, δὲν μπορῶ πιά νὰ σταθῶ, θὰ φύγω.»

— «Ὅχι παπᾶ μου, πετιέται ἡ Χρυσούλα, ὅπου νᾶναι θαρθῆ ὁ γαμπρὸς, κάμετε λίγη πομονή, θαρθῆ, δὲν μπορεῖ.

Καὶ σηκώθηκε νευρικὰ νὰ παρατηρήσῃ ἀπ' τὴν αὐτὴ μὴν ἔρχεται κανεὶς στὸ δρόμο.

Τίποτε ὅμως καὶ κανεὶς.

Ξαναπαίρνει καὶ ξαναρχίζει ψιλὴ κουβέντα, ἀλλὰ ὁ παπᾶς δὲν ἀκούει. Συννεφιάζει τὸ πρόσωπό του καὶ κατεβάζει τὰ μάτια του.

— «Μπᾶ! πῶς ἀργεῖ ὁ γαμπρὸς! ἀρχίζουν ἢ γειτόνισσες. Σὲ καλὸ του. Δὲν πάει νὰ ἰδῆ κανεὶς τί συμβαίνει; τέτοια ὥρα καὶ νὰ μὴν ἔχει ἔρθῃ; κάτι θὰ τοῦ ἔτυχε. Καὶ τὰ ψιθυρίσματα ἄρχισαν ἐμπιστευτικά. Μήπως δὲν εἶχε τάχα ξαναγεῖνῃ νὰ εἶναι ὅλα ἔτοιμα κι' ὁ γαμπρὸς νὰ μὴν ἔρχεται; Κάποτε ζητοῦσε τὴν τελευταία στιγμή νὰ τοῦ τάξουν κ' ἓνα χτήμα περισσό, κάποτε ζητοῦσε καὶ τὰ κουταλάκια σ' ἀσημένια ποῦ ἡ πεθερὰ δὲν τᾶδινε ὅλα στὴ νύφη. Ἄλλοτε, δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσος πολὺς καιρὸς ποῦ γένηκε, στὸ γάμο τῆς Ἀγγέλως τοῦ πρᾶματευτῆ, ποῦ τὰ εἶχε ὅλα τῆς ἢ νύφη, μήπως δὲν ἀπόμεινε καὶ γάμος καὶ ἐτοιμασίες γιατί ὁ γαμπρὸς τὸ μετάνιοσε καὶ ἔγινε ἀφαντος;»

Συμβαίνουν τέτοια πράματα. Κ' οἱ γειτόνισσες πικρογελοῦσαν ἀναμεταξύ τους.

Ἡ νύφη τᾶκουγε ὅλ' αὐτὰ τεντωμένη στὸν καναπέ κ' ἔκαμε τάχα πῶς δὲν τὴν ἔμελε, ἀλλὰ ἡ Χρυσούλα πήγαινε νὰ σκάσῃ καὶ μάζευε τὰ λογικά της νὰ ἰδῆ πῶς θὰ τὰ καταφέρῃ σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη ὥρα.

Ὁ παπ' Ἀντώνης ἐσηκώθηκε.

— «Παπᾶ μου εἶπε ἡ Χρυσούλα μὲ τὸ καλὸ, κάθισε ὁ γαμπρὸς δὲν μπορεῖ πιά νὰ ῥγῆσῃ, θὰ φανῆ ὅπου νᾶναι.»

— «Ποῦν το; εἶπεν ὁ παπᾶς ὠργισμένος. Αὐτὴ δὲν εἶναι

κατάστασις. Ἐγὼ εἶμαι κουρασμένος, σᾶς τὸ εἶπα, εἶμαι ἀσθματικός, κάθουμαι μακρυνά, δὲν μπορῶ νὰ γυρίσω ξημερώματα σπίτι μου.»

Ἡ Χρυσούλα γύριζε τὶς φουῦχτες τῆς τὴ μιὰ μέσ' τὴν ἄλλη.

—«Τώρα, παπᾶ μου θὰ στείλω τὰ παιδιὰ ἴσαμε τοῦ γαμπροῦ τὸ σπίτι, νὰ δοῦμε γιατί ἀργοῦν. Τρέξτε παιδιὰ!»

—«Νὰ πᾶμε, εἶπαν τὰ παιδιὰ, μὰ ἔμεῖς πεινᾶμε, δὲ φάγαμε ἀκόμα τίποτε ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι.»

—«Νὰ σᾶς δώσω, εἶπε ἡ Χρυσούλα, τρέχοντας στὸ μαγειριὸ πού εἶχε σκεπασμένα τὰ τραταμέντα, καὶ πῆρε τὸ μαχαῖρι νὰ κόψῃ τὴν πασχαλιάτικη κουλούρα νὰ δώσῃ στὰ παιδιὰ.

Αὐτὰ μ' ἓνα μεγάλο κομμάτι ψωμί τὸ καθένα στὸ χέρι ξεκίνησαν.

Καὶ πάλι ἄρχισεν ἡ ἀναμονή. Ὁ παπᾶς, μόλις βαστοῦσε στὴ θέσι του, ἡ νύφη συγκρατημένη δὲν ἄφινε νὰ τὴν καταλάβουν, ἡ Χρυσούλα πῆγαινε νὰ τρελλαθῆ.

Ἄξαφνα ἀκούστηκε κρότος.

—«Νὰ τους, εἶπαν, ἔρχονται!» καὶ τρέξαν οἱ πιὸ νέοι στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς. Ἄδικα ὅμως.

Μιὰ γρηά, γρηά ἑκατὸ χρονῶν μ' ἓνα κερί ἀναμμένο στὸ χέρι περνοῦσε τὸ δρόμο.

Ζωντανὴ ἦταν ἡ πεθαμένη; κανεῖς δὲν μποροῦσε νὰ πῆ. Σὰν φάντασμα φανερώθηκε καὶ πέρασε τὸ δρόμο δίχως μιλιὰ.

Γυρίσανε πίσω στὴν κάμαρα ὅσοι τὴν εἶδαν καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ ποῦν τί εἶδαν.

—«Αὐτὲς εἶναι ντροπές! εἶπεν ἡ νύφη.

—«Τί εἶπες;» εἶπε ὁ παπᾶς.

—«Εἶναι ντροπές, ἐπανελάβεν ἡ νύφη μὲ ἀπόφρασι. Κριμα νὰ μὴ φωνάξωμε τὸν παπᾶ Θανάση καθὼς ἦτανε καὶ τὸ σωστό.»

—«Τὸν παπᾶ Θανάση! καὶ τὸ λὲς σὲ μένα, νύφη, πού ξέρεις πὼς μὲ μάχεται; Μὰ κ' ἐγὼ τὸν μάχομαι. Μάλιστα. Δὲν εἶναι ὄρα τώρα νὰ τὰ ποῦμε. Ἀλλὰ ἔμένα μ' ἐκάλεσε ὁ γαμπρὸς γιατί εἶναι ἐνορίτης μου. Ἄν ἤξερα τί μ' ἐπερί-

μενε θαντούλεγα, κάλλιο νὰ φωνάζατε τὸν παπᾶ Θανάση. Πᾶμε νὰ φύγωμε!»

*
* *

Αὐτὴ τὴ φορὰ κρότος ἀκούστηκε πραγματικὸς καὶ ὁ Θεὸς πιά τᾶφερειν ἔτσι ὅπου φανερώθηκεν ὁ γαμπρὸς μὲ τ' ἀσκέρι του. Πρῶτα ἔφθασαν τὰ παιδιὰ νὰ ποῦν πὼς ὁ γαμπρὸς ἀνυπόμονος κι' αὐτὸς νὰ ξεκινήσῃ ἐπερίμενε ντυμένος μὲ τὰ καλά του τοὺς δικούς του συγγενεῖς ποὺ εἶχανε πάγῃ στὴν Ἀνάστασι.

Ὅσο προχωροῦσεν ἡ ὥρα πήγαινε νὰ σκάσῃ κι' αὐτός, ἀλλὰ πὼς νᾶρχόντανε μόνος του ἀφοῦ ἔπρεπε τὸ συγγενολόγι του νὰ τὸν ὀδηγήσῃ. Καὶ οἱ εὐλογημένες οἱ ἀδερφάδες του σταμάτησαν μετὰ τὴν ἐκκλησίᾳ νὰ βάλουν κάτι στὸ στόμα τοὺς μήπως λιγοψηχίσουν στὸ δρόμο. Δὲν ἔβαλαν στὸ νοῦ τους τὸ κακὸ ποὺ θὰ γενότανε στῆς Χρυσούλας τὸ σπίτι γιὰ τὴ δική τους τὴν ἀργοπορία.

Τώρα ὅμως τρεχάτοι ἔφταναν.

— «Φέρετε τὸ χαλί, βάλτε το στὸ κατῶφλι νὰ πέσῃ νὰ προσκυνήσῃ ὁ γαμπρὸς τῆς νύφης τὸ σπίτι. Φέρετε καὶ τὸν κιασὲ μὲ τὸ γλυκό.»

— «Ὅχι φωνάζει ἡ νύφη, τὴν φροντανιέρα μὲ τὰ φροντὰν νὰ δόσετε.»

— «Καλὲ τί λές; λέει ἡ γιαγιά, τὸν κιασὲ μὲ τὸ γλυκό, ἔτσι γίνεται, κι' ἀφοῦ σερβιρισθῆ ὁ γαμπρὸς θὰ πάρουν κι' ὅλοι οἱ δικοὶ του. Καμμιά φορὰ σπάζουν καὶ τὸν κιασὲ ἀπὸ τὴ φούρια, μὰ τέτοιες ὥρες ποιδὲς τὰ προσέχει.»

Ἡ Χρυσούλα ἀνατρίχιασε. Θὰ τῆς ἔσπαζαν τώρα καὶ τὸν κιασὲ; ἀκοῦς ἰδέα. Στὰ παλιὰ χρόνια μποροῦσαν νὰ σπάζουν τοὺς κιασέδες, μ' ἄς κοπιᾶσουν τώρα οἱ γρηῆς ποὺ λένε τέτοια λόγια νὰ δοῦν πόσο κοστίζουν οἱ κιασέδες σήμερα.

Μπαίνει τέλος πάντων ὁ γαμπρὸς, τὸν βαστοῦνε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ οἱ συγγενεῖς του καὶ τὸν συγκρατοῦν γιὰ νὰ μὴν τρέξῃ ἀνυπόμονα στὴ νύφη ποὺ τὸν περιμένει. Βάζουν

τὸ χαλί καὶ προσκυνάει στὸ κατῶφλι, φέρνουν τὸ γλυκὸ καὶ παίρνει τὴν πρώτη κουταλιὰ χωρὶς νὰ προφθάσουν νὰ πάρουν οἱ συγγενεῖς του τὸ δικό τους.

Ὁ κιασὲς ἐξαφανίζεται χωρὶς νὰ σπάση καὶ ὁ παπ' Ἀντώνης ἀρχίζει τοὺς ψαλμοὺς τοῦ γάμου πρὶν φθάση καλὰ καλὰ ὁ γαμπρὸς στὸ πλάϊ τῆς νύφης.

Ἡ Χρυσούλα σταυροκοπιέται μὲ κατάνυξι, καὶ ποτὲ δὲν τῆς φάνηκε τὸ Χριστὸς Ἀνέστη τέτοια μεγάλη Ἀπολύτρωσι.

*
* *

Χάραζε ἡ ἡμέρα ὅταν τελείωσε τὸ μυστήριον καὶ ὁ παπ' Ἀντώνης εἶχε ξεθυμῶση. Περάσανε τὰ κουφέτα καὶ τὰ λικέρ. Περάσανε καὶ τοὺς κουραμπιέδες, καὶ ἀφοῦ πῆραν οἱ καλεσμένοι ἀπὸ ἕναν, ὅπως τὸ εἶχε πῆ ἡ Χρυσούλα, ἀνεχώρησαν ὁ καθεὶς εἰς τὴν κλίνην του.

Πάσχα τοῦ 1927.

ΕΛΛΗ ΧΑΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

